

16. aastakäik.

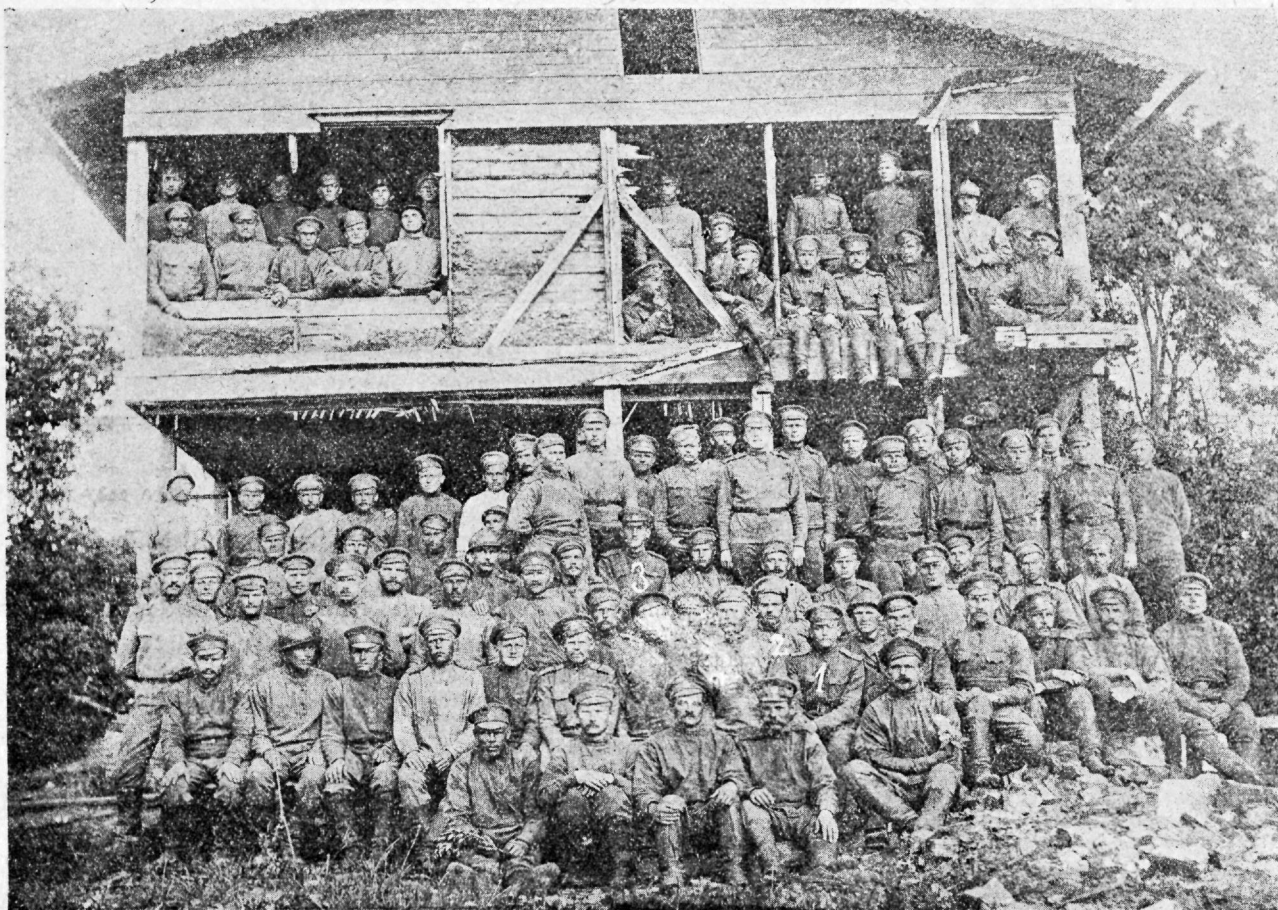
Uffit number 20 kop.

Meie Mats

Nr. 153.

Saupäeval, 22. (4. aug.) juulil 1917.

Nr. 153

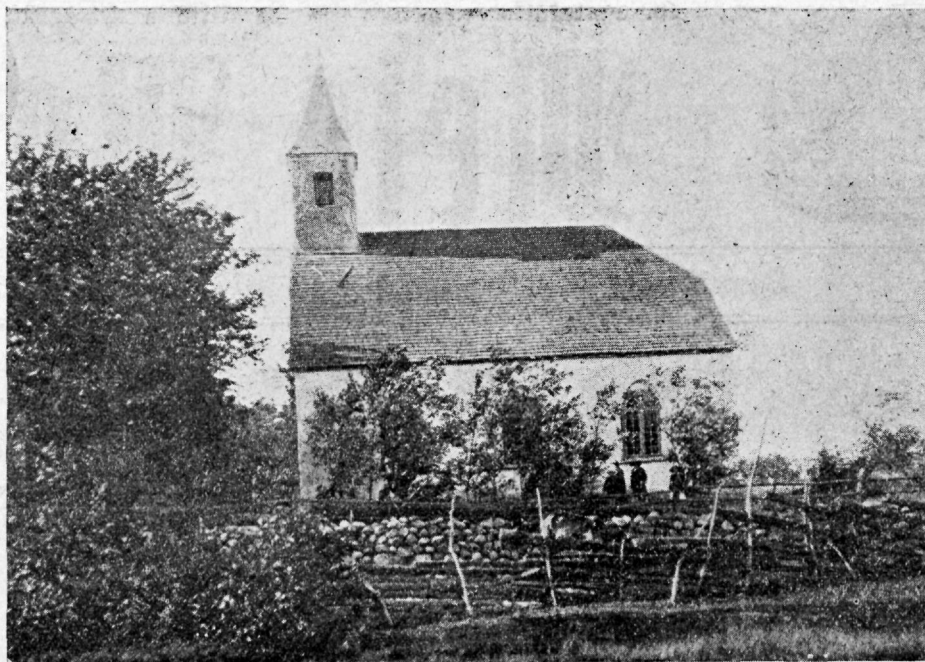

S. polgu eestlaste II. koosolek tulelinil.

1) Koosoleku juhataja — lipnit Horn, 2) abi — Westerbloem, 3) kirjatoimetaja — Meikop.

Tallinna kirjastajate teadaandmine.

Kolm sõja-aastat on Eesti raamatu-ärid püüdnud raamatuid endise hinnaga müüa, kuna kõik muu kauba hinnad 5- kuni 10-kordselt tõusnud on. Nüüd on raha väärtus hoopis langenud, ärikulud ja tööhind nii väga tõusnud, et endiselt müües kulusidki tatta ei saa. Meie aga tahame jellel põllul edasi töötama jääda ja ei või sellepärast viimiseni nõnda edasi müüa, vaid tõstame nüüd veel allesolevate raamatute hinnale eesalgu poole juure, et võimalik oleks ka edaspidi uusi raamatuid kirjastada, mille valmistamine 5 kuni 10 torda kallim tuleb. See hinnatõstmine (poole kallimaks) läib kõigepealt lõbu- ja ilukirjanduse kohta, kuna kooliraamatud erandiks jäävad nii tudas ühegi raamatu valmistamiskulud lubavad.

D. A. Thomsoni ülestõde.

„Randvere“ abikirik Jõealtnme kihelkonnas.

Õnneotsijad.

W. S. Osborne roman.

(Järg 11)

„Ma nägin tema nägu selgeste, kui ta klubisse astus, ja uskehoibja seletas mulle jada korda, et John veel ära-läinud ei ole. Tema sealolemise üle ei või mingisugust tahtlust olla.“

Politseiülem oli nõuta, lõpuks wajutas ta aga ühe nupu peale ja ütles siisestuwale politseinikule, et ta woomehiega preili Pageti juure sõidaks ja teda siia paluks tulla. „Ta on ainus, kes seda saladust selgitada võib,“ ütles ta sinna juure.

Booletunni pärast oli preili Paget kohal. Teda kut-suti politseiülema büroosse, kus ka Burt oli. Pagetile se-letati wäheste sõnadega kõik ära, mille peale see soo-witud teateid lubas anda, nõnda palju kui ta seda võib ja teab.

„Kas te selle mehe wangi olete wõtnud?“ küsis Dorothea nähtawa kartusega.

„Ei,“ wastas ülem.

„Ja,“ sõnas Burt järsku wahela, „me olemes ühe mehe kinni wõtnud, aga meie ei ole veel kindlad, kas ta otstitud murdwaras on. See on keegi hulguis, keda me ka-teluse pealt kinni tabasime.“

Preili Paget hingas kergemalt. Niisid palus politsei-ülem teda kõik ära jutustada.

Seda tegi ka neiu; ta awaldas iga ühtku asja sellest filmapilgust peale, kui rõwewel läbi aina siise tungis. Lõpuks kirjeldas ta ka seda, kuidas ta põgenenud oli. Minult oma tahetõnne ei awaldanud ta midagi. Kuid Burt ei jäänud sellega rahule.

„Kas te ei võiks seda weel täpisealt kirjeldada,“ palus ta.

Dorothea täitis palwet ja jutustas, et see mees suure kaswuga olnud ja et ta kellegi tuntud meesterahwaga wäga farnane olla.

„Kas te ka tema nägu nägite?“ küsis Burt tähendus-rikkalt.

Neiu kahtles natuke aega, siis wastas ta:

„Ja, muidugi; tal oli alguses must näolate ees, mida ta pärast ära wõttis.“

„Kas see ei olnud mitte Rittred John, keda te oma ees nägite?“

„Ei, see ei olnud tema!“ hüüdis neiu farnase häälega, mis tõendas, et ta see peale kindel oli, et see John ei olnud.

Rolmasteistkümmnes peatükk.

Rogan istus mõttes omas toas, kui talle kiri toodi. Ta tundis tohe Johni käekirja ära, kiskus kiireste ümbriku lahti ja luges järgmist:

„Rogan!

Weel ühe tubli meistritöö ja siis ära sellega! Sõida 17. s. k. p. linnast wälja ja oota mind 21. tokuräägitud paigas. Aga et ja mind tingimata ootad? Wõta kõik wäärtuslikud asjad kaasa, kõik muu olen ma juba ette walmistanud. M. linnaga oleme walmis.

Sinu Ritt.“

Rogani sõda tuias rõemust, siis sai aga kahtlus tema üle wõimust: ta ei usaldanud seda kirja.

„Ma usun, et ma sinust aru saan, Ritt,“ sofstas ta oma ette; „ja tahad mind neljaks päewaks, 21. kuni 24-da-mani kõrwale toimetada, et siis ise jäljeta kaduda. Sinu meistritöö on mulle selge — mitte minuga, waid Dorotheaga tahad ja ära põgeneda, kuna mina siia pean jääma! Aga see ei pea sinul mitte õnnestama.“ Wihast punetaw ja keew, ütles ta omale: „Kõik wäärtasjad pean ma kaasa wõtma? — ma soowiks ainult teada, kas ta neid — ? tõeste, ma ei imestaks mitte, kui ta mind paljaks riisunud oleks!“

Rogan kargas istmelt üles, läks ühe seinalt rippuwa õliwärawi maali juure, mis maastikku kujutas, ja wõttis selle seinalt maha. Selle taga oli wäikene rahalapp. Ta awas selle kiireste ja waatas siise; kõik oli puutumata. Seal olid paljud rahapaberite pakid, lastikesed hiilgawate ehete-ga, aga selle kõige keskel pärliteft taela-eha, proua Shackletoni en-dine au ja uhkus.

Salwel. Raakuulamisefe. W. Poljakowi joon.

„Seda pean ma kõik kaasa võtma?“ küsis Rogan, kuna ta kapi ulse lullu keeras ja õliwärtvi maali jälle sinna tohale riputas, kus ta ennegi oli. „Kas ta kõega nendest asjadest tahab lahtuda, või tahab ta kõega minuga kokku saada?“ Dorothea tuli uueste Rogani meelde, mille peale ta kärstult jalaga vastu maad põrutas. „Ei,“ hüüdis ta nukralt, „seda kõike ei pruugi John enam, ja ta ei taha ka mind, on ta ju teda võitnud, — seda kõige rikkamat preilit linnas! Ta saab tema käest nõnda palju warandust kui tahab. Ja ma mõistan sind, Ritt — see warandus sin on see taju, see mats selle eest, et ma mitu aastat sinu oma olin! Ritt,“ ohlas ta, kuna tal pisarad filmi tulid, „need kolm aastat, mis ma wangis pidin olema, ei olnud nõnda hirmsad kui sin mõned kuud läbielamist.“

Ta surus uueste oma kurbtuse alla, kiskus kirja tükkideks, istus siis kirjutuslaua taha ja kirjutas Johnile kirja, kus ta teda enne seda oma juure palus, kui ta linnast ära sõidab. Siis määras ta ta kirjas lookusaamise aja ja paiga.

„So, mu kallid John,“ kirjutas ta, kirja loetu kleepides, „see saab sinu ärapägenemist takistama!“

Soa nurgas oli kapike, kus Rogan oma pinsleid, wärwisi ja muid maailmise tarbeasju pidas. Ta wõttis sealt kaks wäikest pudelikest ja ühe klaasi wälja. Ühes pudelikeses oli punatas-pruuni wedelikuga sees mingijugune aine, mis nagu tükilene puujuurt wälja nägi; teises pudelikeses oli wärwita wedelik. Ta pani mõlemad pudelikesed ühes klaasiga kirjutuslauale, wõttis siis ühe määrdinud, joontega

kirjutuspaberi tükkese, mis wististe kusagilt koolihestist wälja kivistatud oli, ja kirjutas sinna mõnda tükkirjaga peale.

„Minult Ritt saaks aru, kelle käest see kiri on saadud, aga seda ei pea ta kunagi teada saama,“ jostatas ta, paberit kokku keerates.

Rüüd pööras ta end jälle pudelikeste poole, tõmmas juuste-tangidega pruuni juuretaolise tüki pudelikest wälja ja pani selle kuitwatuspaberi peale, mis ainult nõnda suur oli kui suhkrutükke. Rüüd wistas ta tükkese tühja klaasi sisse. Siis kallas teisest pudelikest wedelikku klaasi, nii et sealte neljas osa oli. See wedelik laotas iseäralist, terawat lõhna wälja, mis hinge ahwardas kinni matta, aga ta pani oma põidla klaasi terawa awause peale ja hakkas seda sisse ja sinna raputama, kuni juuretaoline asi ärasulanud oli. Rüüd tõi ta ühe kausilese nähtawale, lautas kirjutuspaberi selle põhja peale ja kallas wedelikuga üle, nii et paber täieste wedelikuga laetud oli. Kirjatähed kirjutuspaberi peal läksid siniseks. Seepeale wõttis ta paberi nurgast kinni ja tõstis kirja kausikest wälja. Ta pidas seda seni oma käes kuni wedelik mahatilkunud oli ja pani siis kirja ümbrikusse.

„Riti kirja wõin ma postiga ära saata,“ sõnas Rogan, „teine kirjutus peab aga kõige wähemalt tunni aja pärast tema piitõidjate käes olema.“

See oli hilja õhtul kui keegi uulitjapoiss politsei-jaos-
tonna ees wahipeal olewa ametniku kätte ühe kirja andis,

mis Burkile oli määratud. Burk trehwas parajaste seal olema. Ta kiskus ümbritu lahti ja tõmmas niiske paberi wälja. Uga kirja siju sundis tema imestust kohe unustama.

Kiri oli järgmine:

"Nagu te teate, teatasin ma teile Shackletoni juures sissemurdmisest dieeti, ja kui te mitte nõnda tolad ei oleks olnud, siis oleksite murdwarga kätte saanud. Sellepeale waatamata annan ma teile weel kord wõimalust warast kätte saada; ma tunnen tema plaanide. Johnil on praegu nõu proua Bellairi, kes omas juwemajas elab, warastada, ja nimelt kümmendal kell 2 hommikul. Ta tahab tema rahakappi tühjendada, mis ülemisel korral on ja kus kuld- ja ehteasjad sees on. Kuul ma seda tean, ei ole teie asi; aitab minu nõuandmisest küllalt, mille järele te teda kinni püüda wõite."

"Siin on ju weel üks järellause," wastas politsei wahtmeister, kellele Burk kirja näitas, et see oma arwamist selle kohta awaldaks. "Üks all seisawad weel järgmised read: Urge wiisake seda kirja mitte paberikorwi, laske seda ainult maha kuttuda!"

Burk ei wastanud midagi.

"Imelik, mis wõiks see küll tähendada," kõneles wahtmeister edasi. "Harilikult palutakse meid ikka sarnaseid kirju ära põletada."

Ametnikkudel ei olnud enam aega edasi arutada, sest äkitselt sündis paberiga midagi iseäralist. Kuna wahtmeister paberit oma käes pidas, hakkas paber põlema, niisama ka kirjajämbri. Wahtmeister lasi imestanult kirja maha langetada ja läbi siis jalaga sinna peale.

"Mis asja see wõiks tähendada?" hüüdis ta. "See, et see tundmata kirja kirjutaja seda kirja paberi korwi ei palunud wiisata, muidu oleks tulekahji sündinud."

Burk uuusutas õhku.

"See oli peenike töö, wahtmeister," ütles ta. "Mitte keegi muu kui mina pidin selle kirja saama. Kas teie ei tunne midagi?"

"O ja, see õht on uimastaw."

"See on eeter."

"Õhite; see ei hakka ju iseenesest põlema."

"Muidugi mitte, küll aga wosworiga segatult," sõnas Burk, "kats wedelisku sulatamad woswori ära, arwatawaste weewliisüsinat, millel raibe lõhn on, ja eeter, mis uimastawalt mõjub. Praegusel juhtmisel on woswor eetriga segatud ja kiri selle seguga üle kallatud. Kii kawa, kui ta niiske oli, ei sündinud midagi, kui ta aga kuivama hakkas, astus woswor tegevusesse ja muutis paberi tuhaks, sest et woswor siis põlema hakkab, kui ta õhu käes on."

"Ja, aga kuidas te seda kõik teate?" küsis wahtmeister.

"See on ju igapähele tuntud," wastas Burk õlast lehitades. "Palju tähtsam on aga kirja siju, mida me mitte aruunustada ei tohi. 10. kuupäewal kell 2 hommikul proua Bellairi juures," oli kirjas, ja ma saan selle eest hoolitandma, et sissemurdja seelord me käest ei pääse."

"Ja nii sündis, et nimetatud päewal Burk oma seltsimeestega luurama läks; lootusriikas lõpp näis seda kindlam olewat, et proua Bellair nende tegevust toetada lubas."

Et Rittred John walmis oli Rogani soowi täitma, siis tuli ta tema juwemaja juure ja seisis puude warjus, et parajal ajal sisse ronida. Ta tundis mingisugust saladuslikku tundmust; Rogan oli alati oma "töötoas" sel ajal wäljelt tululest põlema lastnud, mis talle märku andis, et teda oodatakse, kuid sel korral ei olnud tululest näha. John surus oma iseäralise tundmuse alla ja ronis nagu harilikult katuse peale. Siit lihtas ta akna lahti.

"Rogan," sõstas ta, aga sees jäi kõik pimedaks ja waitfels. Ta ronis kartuseta läbi akna tupp ja pani siis akna kinni. Nüüd lähenes ta seinale juure, ja keeras elektrilambi põlema. "Ma soowiksin ainult teada, kus ta . . ." sõstas ta ümber waadates. Ta tahtis teise tupp astuda, kui talle meele tuli, et tal siia tulemisel kats põhjust olid; ta lüüdis ehte-asju enesega ühes, mida ta hädaste warjama pidi. Ühest lastust tõmmas ta hult kalliskiwist, aga teisest lastust

ihke paksu rahapaberite rulli wälja; nüüd lähenes ta seinale juure, tõstis maastiku seinale pealt maha, keeras rahakapi ukse lukust lahti ja awas ukse.

"Mis — mis on ta nende asjadega teinud?" sõstas ta. "Kus nad on —?"

"Ta waras tagasi ja pidi peaaegu maha kuttuma. Ta nägi rahakapis, kus harilikult hult wäärtuslikka asju oli olnud, ainult ihe waitse pakilise rahapaberist, mille wäärtus ainult mõni tuhat dollarit wõis olla."

"Kas ta siis juba ärasõitnud on?" küsis John eneselt, "aga miks kutsus ta siis mind siia?"

"Ta kotas rahakappi ringi ja haaras lõpuks selle wäike rahapaberite pakilise."

"Küed üles, John!" kostis äkitselt tema selja taga.

John keeras ennast järsku ümber, rahapakk käes, ja ta nägi oma ees hult rewolwrist, mis tema peale olid juhitud.

"Küed üles!" karjus Burk uueste, kuna ta teiste ametnikkude kestel oli, "ja hoidke raha oma käes!"

John kuulask sõna ja waatas Burki wõidurikastesse filmadesse.

"Sain teid wiimaks ometi kätte, herra John," sõnas Burk ja tähendas siis kellegile oma kõrwal seiswale ametnikule: "Awage ukse ja kutsuge proua siia."

Natuke aja pärast tuli Rogan kahwatanult ja pärani kistud filmadega.

"Me saime sissemurdja wärste teo pealt kätte," ütles Burk, kuna ta rewolwrit ikka wangi peale juhtis. "Siin ta nüüd on!"

Rogan taganes hästi järele aimatud lohtumiseaga.

"Mu Jumal, see on ju herra John! Uga see on ju wõimata . . ."

"Kuidas wõimata? Kas te ei näe, et ta rahapaberist oma käe hoiab ja kas ta ei olnud mitte teie rahakapi ees?"

"Ja," sõstas Rogan, "see on õigus, aga — —"

"Uga nüüd on meil küllalt tunnistajaid, kes kinnitada wõiwad, et . . . Ja, ja, wanal Burkil oli ikkagi õigus!"

"Ma ei wõi siiski oma silmi uskuda," hüüdis Rogan; "kas on see siis tõega tõsi, herra John, et teie kõik need murdwargused olete korda saatnud?"

John naeratas.

"Teie ei wõi ju mitte nõuda, et ma ise ennast süüdlaseks tunnistaks," ütles ta.

"Seda ootan ma igatahes teie poolt," sõnas Burk ja lähines wangile, kuna ta ikkagi weel rewolwriga tema rinna peale sihtis. "Te peate nüüd kohe kõik ülestunnistama." Ta pööras proua Bellairi poole. "Kas te ei jätaks mind minu seltsimeestega mõneks ajaks siia tuppa üksi? Me tahame herra Johni tunnistama sundida."

Kui Rogan lahkunud oli, istus John sõnakuulelikult Burki käsu peale toolile ja küsis, mis nõu sel temaga on. Burki taltutatud ja ammu auduw wiha tuli nüüd nähtawale, kui ta kähistas:

"John, ma tahan teid üle kuulata. Te peate politsei kolmat pügalat*) tundma õppima."

Wang laregas põlewate filmadega istmelt üles.

"Teil ei ole selleks mingisugust õigust!" hüüdis ta, "see on seaduse wastu."

Burk lehitas õlast.

"Kas mul selleks õigust on wõi mitte pole, minu asi teie peate siin kõik üles tunnistama."

John mõtles filmapiilk aega. Tema ümber seisis teiste tugewat meest, kellede näod just kõige sõbralikumad ei olnud. John tegi liigutuse, nagu tahaks ta põuetaskust midagi wälja wõtta, aga Burk ei lastnud seda sündida.

"Küed üles!" karjus ta, "mis te sealte õfite?"

Wang tegi süüta näo.

"Õfitege mind läbi, et kindel olla, kas mul sõjariista on wõi mitte," ütles ta. "Ma õfisin ainult natuke paberit."

John õfiti läbi ja politseinikud uägid, et ta tõtt oli tõneleitud. Ta põuetastus olid mõned paberilehed, mida ta ainult politseinikkude lubaga laua peale pani.

*) "Kolmas pügal" on Amerika politseil sarnane tallitus, millega wõib kurjategijat tunnistama sundida.

„Kolmat piigalat . . .“ sofstas ta oma ette, waatas oma kõrwal tahtsaks saanud Burti otja ja küsis siis:

„Mis te minult soovistate teada saada?“

„Kõik!“ vastas teine.

„Siis ei sega te mind mitte, kui ma kõil üles kirjutan.“

Umbes kaheksakümme minutit kirjutas ta kindla ja kiire käekirjaga ning ulatas täiskirjutatud poognad Burti kätte. See luges need läbi ja oli nähtawaste enesega rahul.

„Ma poon ennaft illesse, kui see mitte ei atta!“ sofstas ta. „Panga wargufest ja tänafest wangiwõtmisest on siin kõik illewal.“

Siis läks ta proua Bellairi kirjutuslaua juure, wõttis sealt ühe ümbriku, pani paberist sinna sisse ja pistis selle oma tasku.

„Selle kirjatüki lisan ma homme lohtuaktide juure,“ ütles ta, „niiuid aga, John, tulge minuga ühes.“

Weel sellamal ööl kuulati John üle, aga ta wõttis tunnistuse tagasi ja teda lasti warsti peale jeda 20.000 dollari kautsjoni wastu wabaks, mida tema sõbrad kolku panid. Järgmisel päewal läks Burt rõemust särades prokuröri juure.

„Teie ei usu seda weel ikkagi mitte?“ alustas ta.

Prokurör süttas sigarile tule otja ja vastas siis:

„Burt, ma ei wõi seda mitte uskuda. Küll aga arwan ma, et Johnil proua Bellairiga mingisugune armulugu ees oli ja et ta ennaft sellepärast lasti murdwargana kinni wõtta, et naisterahwa au peale mitte kahtlast warju ei langeks. Mis jäi tal muud üle? Proua Bellair on noor, ilus ja rõemus, ja need noored lesed, te teate, on teineteisest . . .“

Burt tegi eitawa käelikuutuse.

„Te muudate oma arwamist, kui te tema tunnistust lugenud olete. Minult wargus oli see, mis ta sinna läks.“

Ta ulatas prokurörile selle kirja, mida John kirjutanud, ja waatas siis tähendusrikkalt prokuröri otja.

„Mis see tähendab Burt?“, küsis see ja wõttis paberid oma kätte. „Siin on ju mitu tühja lehte!“

Burt oli üllatatud, aga lugu oli ometi nii; paberid olid tühjad. Prokurör wõttis omale tähtsa poofi.

„Burt,“ ütles ta naerdes, „ma olen sellega ühe kihweo ja ühe õhtuõõgi shampanjeriga wõitnud.“

„Herra prokurör“, palus Burt, „palun, ärge kõnelege kellegile minu sissekukkumisest, mis mind teiste naerwalusteks teeks. Ma olen juba ennemalt sarnasest rõigusest kuulnud.“

Paaber on niimoodi tehtud, et ta mõni tund peale seda, kui tema peale on kirjutatud, kirja ära kaotab. See on kawal wigur, aga sellest hoolimata ei pääse John meie käest. Kas ta seda illesse tunnistab wõi mitte, aga nõnda palju on kindel, et me seitsmelefi jeda selgeste nägime, kuidas ta rahakapist warastas, ja ma usun, et sellest küllalt on!“

Meelaste istkümnes peatükk.

Celuurimine läks imekiireste, ja kui John ka waba oli, siiski oli ta nõnda terawa walwuse all, et tema põgenemine täitja wõimata oli. Kats päewa enne lohtu-otjust toimetas ta oma era-asju; ta waatas oma paberid läbi ja häwitas kõik ära, millel isearalisi tähtsust ei olnud. Ta maksis oma arwede wälja, korraldas oma rahapaberid ja walmistas end mingisuguse asja wastu.

Kui lohtuotjuse päew kätte jõudis, oli lohtusaal imemisi täis; kõik inimesed, kellel Johniga wähegi ühendust oli olnud, olid siia tulnud. Waewalt oli esimees istumise awanud, kui saalis liikumine tõusis; keegi piff, walgetwerd noormees, kes saali usse juures oli seisnud, tungis läbi inimeste hulgja, kuni ta kaebtusealuse kõrwale jõudis. Waewalt olid nad isekestis mõned sõnad wahetanud, kui kõikide koosolejate tähelepanel nende poole pöördus. Kõik imestastid — seal seisis kaks meest, kes nagu kaks muna teineteise sarnasest olid — kaks kättred Johni!

Ka esimees toibus alles mõne aja pärast imestusest. Siis aga hüüdis ta walju häälega:

„On Roger Sturgis siin?“

Kartuseta astus üks neist kahest noorestmehest, kes ilksteijega sofstanud olid, ette ja läks esimehe juhatusse peale tunnistajate platfi juurde. Ta oli lohtunikkudele tundmata, oli aga neile eelmisel päewal kirja saatnud, millel suur

tähtsus pidi olema. Teine meesterahwas oli aga nähtawaste selle ootamata sündmuse üle päris imestanud. Suure waewaga suutis ta ainult sofstada: „Herra president . . .“, aga esimees palus teda käelikutulega waitida ja palus tunnistajat kõik kõnelema, mis tal kaebtusealuse kohta ütelda on.

„Kas ma wõin niimoodi kõnelema, nagu ma tahan?“ küsis herra Sturgis; „see on pikk lugu.“

Kui ta luba oli saanud, hakkas ta jutustama. Ta oli kusogil suuremas ülikoolis õppinud, aga sedawõrd laialdast elu elanud, et ta lõpuks ülikooli lõpetamata jätna. Siis oli ta mitmedes linnades rändanud, et omale kindlat elukutet leida, kuid ta sellest ei tulnud midagi wälja. Nii läksid mõned aastad mööda, kui ta ühel heal päewal teate sai, et tema isa, kes teda siamaale raha poolest toetanud oli, pankrotti oli jäänud ja selle järele oma siimad igaweste kinni surunud. Nii pidi ta niiuid oma kae peal elama hakkama.

„Aga lõpuks,“ jutustas ta edasi, „tuli mulle õnnelik juhtumine abiks; ma ostsin ühel päewal ajalehe, mida ma teile ka kohe kui fakk näitan. Palun teid, herra president, jeda märgitud kohta lugeda.“

Esimees wõttis ajalehe wastu ja luges walju häälega:

Tähtis näitlejatele ja jelletaolistele isikutele

Näitleja, kes ühes näitemängus kahtluse mängib, soomib wastumängijat. See peab wiis jalga 11 tolli kõrgse, laiapiheline, walgewereline ja tugewa habemefaswuga olema. Ta peab wiisakaid kombeid tundma. Sea pall ja kerge teenistus! Teatada K. 13 all selle lehe toimet.

Tunnistaja kõneles selge, elawa häälega edasi:

„See lugu, herra president, mis ma teile niiuid jutustada tahan, näib usumata olewat, kuid minu siinolel ja paberid kinnitawad seda. Ma seletan siin selgelt ja awalikult, et ma mitte kellegi süü läbi, waid oma narruse läbi sarnasesse kahtlusesse seisukorda sattusin, ja kui ka see linn kellegi läbi, kellegi õnne otstija läbi narri seisukorda pandi, siis sai mind kõige kõrgema piirini narritud. Igal juhtumisel ikkagi olen mina täieste süüta ja mul ei ole ainduistki neist tegudest, mida see seal torda saatnud on, kusjuures ma muidugi juure liisama pean, et, kui tal mind mind mitte ei oleks olnud, siis ta oma murdwargust ei oleks wõinud toime panna.“

„Kui ma seda kaebtusealust tundma õppisin,“ jutustas tunnistaja waitse häälega edasi, „pidin ma peaaegu nalga jurema — mina, kes ma külluses olin elanud! Ma usun, et ma oma nalja rahustamisest oleksin isegi murdwargats hakanud!“

„Te waletate!“ karjus kaebtusealune ja kargas püsti, aga keegi politseinil surus teda jällegi istmele. „See inimene waletab, herra president!“ karjus kaebtusealune teist torda, „ta on wale tunnistaja, ta on — — —“ Kohtu teener rahustas teda uueste.

„Mind saab siin üle kuulatatud ja mind ei lasta mitte kõnelema!“ pahandas kaebtusealune.

„Kaebtusealune, waitige,“ hüüdis president piisti tõustes, „teil on tunnistaja, kes õigel ajal teie kasuks kõneleb. Kui te rahul ei ole ja tunnistajat kõnelema ei lasse, määratan ma teile karistuse, mis teid juba rahustama jaab.“

„Niiuid lähme wana asja juurde tagasi,“ kõneles tunnistaja edasi, kui kaebtusealune kahwatul ja warisewes oma pingi peale istus. „Kui ma eelpool nimetatud kuulutusse peale ennaft olin teatanud, sain wastufe, et ma siia linna läbirääkima sõidaks. Wastufe oli keegi S. Harrison alla kirjutatud. Kui ma kohale jõudsin, leidisin ühe walgetwerd meesterahwa eest, ta wõttis tooli ja ootas kuni minu kätte järg tuli. Harrison oli kõik, peale kolme, ära saatnud; jääjate seas olin ka mina. Me kolmelefi olime kõik ühte kaabi ja pealegi weel kaunis intelligent. Meile näidati üht päewapilti, mis walge habemega meesterahwast kujutas.“

Tunnistaja pidas wahet ja waatas kaebtusealuse peale; sedasama tegi ka saalitais rahwas.

Wabadusepidu Pekingis.

„Siis küüsti meilt, kas me sarnast habet wõiksite kaswatada. Me arwastime seda wõimalitaks ja Harrison andis igakuisele 25 dollarit ning kästis meid siis tagasi tulla, kui meil habemed kaswanud on. Uskuge mind, mu herrad, need 25 dollarit päätsid mind nälgast!“

Ea pidas wahet ja lissas sügawa ohlamisega juure:

„Mõne nädala pärast, kui mu habe küllalt pikaks oli kaswanud, läksin ma Harrisoni juure tagasi. Minu kaastlastele anti kumbagile 25 dollarit ja neid saadeti ära, kuna mind teise tuppa juhutati. Seal lahkus herra Harrison minust ja ma ei oke teda peale seda enam kunagi näinud. Mististe oli tal niisama wähe aimdust sellest, mis jaoks meid tarwitati, nagu minulgi. Soas aga, kuhu mind juha-

tati, nägin ma kedagi meesterahwast, kes siamaale ühe laua taga oli istunud, ülesse tõusnud ja mulle kätt ulatama. Ta näis minu sarnaduse üle temaga imestanud olewat — nägime meie ju kui kats wenda wälja!“

„Laua juures olem mees hakkas mulle jutustama, et teda linna ja seltskonnas wäga armastatakse; ta olla üliwäga uhle kui ta pidu kutseid ja lõbustust kaasa wõida teha, pealegi armastada ta ise ka nalja teha. See olla teda siis ka mõtte peale toonud, kedagi haritud meesterahwast otsida, kes seltskonnas tema oja wõiks mängida. Lõpuks küüsis ta minult, kas ma seda oja oma peale ei soowiks wõtta — see on, et me osasi wahetatime; ma ei saaks seda kunagi lahetsema.“

(Järgneb).

Nummer 46.

Zutustus Prantsuse revolutsiooni ajast.

Abbat Alexandre Segur oli oma hiiglatööd, mille ta anatomia kohta kirjutanud, lõpule viimas.

Ühel ilusal päeval, kui ta matša kohta käiva peatükini oli jõudnud, märkas ta korraga, et tema tähelepanekud mitte täitsa täpiseks ei olnud, ja ta ruttas wiibimata furnutehade lahtilõikamise lambrisse, et seal mõne värskete furnuteha juures veel kord oma tähelepanekuid proovida.

Ta oli juba oma korteri uksest välja astunud, kui talle lõhnaw kirjake kätte ulatati, mille talle ta sõbranna Ninon saatnud. Sõbranna kutsus teda õhtuks Fontainebleau'sse.

Abbat läks aga siiski kõigepealt lahtilõikamiselambrisse ja laskis seal haigeid ravitsema munga välja kutsuda.

"Mul läheb värsket furnuteha tarwis," teatas ta.

"Teie tulete just parajal ajal, monsieur!" vastas munt. "Neljakümneleas number on iga filmapilt suremas, ja pooltunni pärast on teil juba värsket furnuteha tarvitada."

"Pooltunni pärast?" wenitas abbat pahaselt.

"See on küll liig ruttu. Täna ma enam niiviisi tööle ajada ei jõua. Praegu on teil juba wiis, tella seitsme ajal aga pean ma Fontainebleau's olema, ja sealt ma enne hommit tagasi ei tule. Kas ei saa teie aga kudagi furnuteha värsket hoida? Ma võin teda ainult kõige värskemast olekus tarvitada."

Munt wajas mõtetesse.

"Ma ei tea tõeste mitte, kas see mul õnnestab, monsieur. Aga ma lasjun siiski, ja uskuge, ma teen teie heaks kõik, mis võimalik. Urge ainult pahanädage, kui see mul siiski lörda ei lähe. Aga see neljakümneleas number on tõeste suurepäraline eksemplar."

"Siis hoidke ta homseni värsket, wend!" ja abbat jättis, sõbralikult naeratades, aumäärilise wennaga kätu jumalaga.

Pooltundi hiljem seisis munt neljakümneleuenda numbri ees, pulber käes.

"Õõta see wastu, minu poeg," sõnas ta: "ma walmistasin ta sinule, seft ta kofutab sind."

Haige, kes juba pool meelemärtufeta oli, neelas sõnakuulelikult pulbri alla ja uinus peagi rahulikult maaama.

Dõjel käis munt j. gedaste haiget waatamas, lootuses, et ta tema juba furnult leiab, kuid haige oli tema kõige suuremaks imestufeks ilka veel elus. Tema põskedele oli ifegi kerge puna ilmunud, ja pulsilõõgid muutsid märkja ühetalolifemaks. Kui aga munt wara hommitul palatisse astus, istus neljakümneleas number juba woodi äärel.

"Jah, isa," vastas haige, "ma ei saa ta ise aru, mis minuga sünnib. Walu on rinnast peaaegu kadunud, ja mul on palju kergem tõhida. Seie andsite mulle küll wift mõnda ndiajooti."

Munt raputas arusaamatules pead. Siis tumardas ta haige kohale, kuulatas teda tähelepanelikult ja koputas mitu korda kottukuiwanud teha pihta. Wiimaks sõnas ta:

"Tõeste, minu poeg, sa oled terweks saamas."

Haige waatas munga peale, tänapisarad filmis, pani käed ristii ja sõnas:

"Kui see Jumala tahtmine on . . ."

"Nonoh," pomises munt pool naljatades, pool tõsiselt, "loobetawaste pole küll Jumalal selle wastu midagi, aga mis abbat ütleb, see . . ."

"Misfugune abbat?" imestas haige.

"Ura päri nii palju, minu poeg, ja ei tohi ennast wõistada. Heida parem pikali ja kata ennast hästi kinni."

Munt läks minema, tuli aga veel mitu korda haige juure tagasi, seft ta ei tahtrud tema terweksaamist ilka veel mitte hästi ustuda.

"Ta saab aga tõeste küll terweks!" sõjastas ta endamisi, rahulikult maaslamawat haiget waadeldes, ja lisas igatord juure: "Mis ütleb aga abbat?"

Õpetatud abbat tuli alles poolepäewa ajal. Wärskelustilik, iseenesega rahul.

"Noh, minu sõber," hüüdis ta juba kaugekt mungale wastu, "wõib tööle ajada? Millal ta siis suri?"

"Ma kardan, monsieur, et ta surra ei mõtlegi."

"Kudas nii?" imestas abbat.

"Ta nagu hakkab terweks saama. Ma kardan, et pulber, mille ma talle eila walmistasin, et teda hommituni elus hoida, tema uueste jalule ajas."

Abbat imestas ja wihastas ühtlasi.

"Ah, kui halb lugu!" pomises ta harjunud kombe järele oma wäitse, kuiwetanud käega ülepuuderdatud lõuatsa silitades.

"Aga ma ei võinud arwatagi, monsieur, et see pulber tema peale niifugust mõju awaldab. Aga ta teie ise, monsieur, olete weidi süüdi. Kui te mitte Fontainebleau'sse poleks rutanud oleks number nelikümmele kuus juba ammu furnuteha olnud, ja teie oleksite teda kõige suurema rahuga nälgida wõinud."

"Laske mind siis teda ometi waadata, wend. Ma tahaksin heameelega näha, kudas niifugune õnnelik välja paistab."

Munt wiis tema neljakümneleuenda numri juure, ja abbat filmises kaua aega kahetsedes hiigla tehaehitusega haiget.

"Sa oled mind täna wäga wihastanud, noormees!" ütles ta wiimaks talle.

"Mina?" ja haige waatas imestufega tema peale. Mis oli temal ühist selle rikka, suurtfugu abbatiga?

"Jah, minu kallid, ja tahad kangekaelselt terweks saada, mina aga oleksin täna samasuuure heameelega sinu matša kallale asunud. See peab sul küll wift suurepäraline ast olema. Rahju . . ."

Haige jahmatas käieste ära ning pomises kohmetult:

"Andke andeks, teie ausus, mina . . ."

"Wuidugi annan ma andeks," naeratas abbat, "ja kui juba ast nii on, siis waata aga et sa ruttu terweks saad. Matšaga pean ma wuidugi ootama. Nii siis, teine kord, minu poeg!"

Fontainebleau oli summitud veel kord saatuslist ofa Abbati elus mängima.

Ühel kofutawal õõl, mil lõit tema sõbrad Parisis lahkunud olid, et tulisti-ruttu wäljamaale põgeneda, sõitis suurtfugu abbat rahuga jällegi Fontainebleau'sse. Seekord juba Coralie juure, kes järjekorra järele seitsmes Ninoni järektulija oli. Keegi tema teenrifest oli nähtawaste tema peale jakobinlastele kaebanud ja koidu-ajal piirasid soldarid Coralie majakese ümber. Abbat wõeti kinni. Talle ei antud ifegi riidepanekuls aega, ja wiidi kofe wangikotta.

Ei olnud küll kuigi mõnust poolalasti läbi Parisi jalutada, kuid veel enam wastumeelt oli abbatile jee asjalugu, et teda oma tualetikastifest wangimajasse kaasa wõtta ei lubatud. Selles oli ometi terwe hull asju, mis talle tarwilist olid, nagu õht wõi wesi. Ilma kõigi nende harjakeste ja kammikesteta läbi ajada oli tal otse piin, ja wangimajas istudes pidas ta ühtesoodu kaswawa ärewusega oma ilusaid kuiwetanud käsi filmas, mis kordkorralt ilka inetumaks ja inetumaks jagame."

Ei rahustanud teda ifegi see, et teda oma anatomia-õperaamatu trükiparanduspõognaid läbi lubati waadata. Tõõ oli sel ajal juba ammu walmis kirjutatud, ja ifegi trükkimisega oli juba alguft tehtud.

"Dubli töõ," sõnas wangimajajülem luba andes, "meie ajal tõeste tarwiline töõ. Meie oleme ju praegu inimsekehadeft niiwõrd huwitatud, et wõimalust mõõda nad lõit kahets osaks jagame."

Abbati protsess ei kestnud kuigi kaua ega tulnud seal ta mingifuguseid iseäralisi wahajuhumist ette. Coralie, kes pealktuulajate tarwis määratud rõdul istus, pidas ennast hoopiga filmas ega teinud sellest pealtnäha wähematti wälja, kui abbat trahw Segur-Manfouco kohta surmaotfus ette loeti. Selle eest aga saatis ta peale kofitustumist wangiwahi naise laudu talle õrna kirjake:

"Jumalaga. Meie ostafime hästi ega rõõõda saata,

Aleksander Saar,
Ejarst. Selo tr.
Suurtiitnääs.

Martin Saar,
Ejarst. Selo tr. Welster.
Edjaatguseft tuleliinil.

Johannes Saar,
Ejarst. Selo tr.
Tuleliinil.

Josep Tubin,
Narmast.
Egewas sõjawäes.

Dskar Saar,
Ejarst. Selo tr.
Merewäes.

ja ma saan find alati meeles pidama. Sinu Coralie," — luges abbat naeratades.

Selsamal õhtul wiidi ta üleüldisest kambriist üksikusse wäikesse kongi, kuhu ta tohe revolusionilise kohtu sekretär ilmus.

"Mis teil tarwis on?" küsis abbat wiisakalt ja waatas ringi, kas ehk kongis tooli ei leidu, mida ta tulijale wõiks pakkuda.

"Kodanik Segur, ma tuln sulle teatama, et find homme ära hukatakse!"

"Änan teid! Teie olete ütlemata lahke!" — ja abbat niikatas jumalagajätmiseks pead.

Kuid kohtusekretär ei läinud weel mitte ära. Ta seis ühe juures ja silmitses abbati uuriwa pilguga.

Sel hakkas wiimaks piinlit.

"Millega wõin ma teid weel teenida?" küsis ta wiimaks sama lahelt, nagu eelminegi kord.

Kohtusekretär astus kaks sammü lähemale.

"Kas sa mind ära ei tunne, kodanik Segur?" küsis ta.

"Wabandage. Ei tule meelde."

Sekretär hakkas naerma.

"Digus. Meie esimesest tutwusest on ta juba mitu aastat mööda läinud. See oli lahkiiditamisfelambri juures haigemajas. Sa tahtsid sel ajal nii wäga minu matjaga tutwuneda."

"Ah, wõi nii! Teie olete siis nummer . . . ma ei mäleta enam hästi, nelikümmend üheltä wiist?"

"Nelikümmend kuus. Mul on see arv paremine meeles seisnud. Jah, nelikümmend kuus, ja, nagu näed, sain ma seekord termeks. Saatus määras mind revolusionilise kohtu sekretäriks, ja nii olen ma sunnitud pealt waatama, kudas sul homme pea otsast maha läiatse, kodanik Segur."

Abbat naeratas.

"Loodetawasse olete teie endaga rahul. Wähemalt sel mõedul, kui see minusse puutub."

"Ma olen selles kindel. Aga seekord peatsid sa mul elu, kodanik. Kui sa mitte poleks ostanud minu maksä nurimist järgmise päewani edasi liikata, siis ei oleks sel tubliit mungal mõttessegi tulnud mulle oma ndiapubrit anda."

"Ma olen wäga rõemus, et ma tahtmatalt inimese elu peatsin, kes kutsutud on praegusel raskel, haruldasel ajal nii tähtsat osa mängima," naeratas abbat peenelt.

"Nii saad ja siis aru, kodanik, et ma teatud mõedul sulle tänu wõlgu olen. Rahjuts ei suuda ma find meie suure tapakirwe eest peasta. Aga selle eest wõin ma mõne sinu wiimastest soowidest, isegi mitu, täita. Ja peale selle tahan ma selle wiimase õõ sinu feltis mööda saata. Kõneldakse, et ta terge ei olewat."

"See on wäga lahke teie poolt, mo fleur sekretär, ja ma wdtan heameelega teie ettepaneku wastu. Minu esimene palwe on: mul on õige raske teile "sina" ütelda ja . . ."

"Mõistan. Teie soowiksite, et ma weidi laugemale astutuin ja teile mitte "sina" ei ütletä? Aga teate: kohus

teeb teile tõeste sellega suurt head, et ta teil pea otsast lafeb raiuda — teil oleks õige raske uue korraga ja uute kommetega ära harjuda. Kuid teil oli ju armuke, krahw: kui te temaga weel kord kolku soowiksite saada, siis teeksin ma selle teile heameelega wõimalikult."

"Änan teid. Teg on juba hiine, ja Coralie ei armasta, et teda üles äratataks. Aga teate: kui te juba nõus olete mulle oma und ohwriks tooma, siis mängime parem partii malet."

"Heameelega."

Sekretär läks wälja ja tuli weerand tunni pärast malelaua ja kujudega tagasi. Abbat wõttis woodi äärel istet, kohtusekretär istus porise waadi otsa, malelaua aga seadsid nad endi wahete pesulaua peale.

Kujud olid juba üles seatud, kui sekretäriil korraga meelde tuli:

"Aga mille peale meie siis mängime?"

"Ma tean juba, mida ma sel korral nõuan, kui mina wditma peatsin," naeris abbat, "aga seda ütlen ma alles esimese mängu lõpul."

"Noh, aga kui mina peatsin wditma," sõnas sekretär, "siis lubate mind homme peale hukkamist teie maksä waadata."

"Selle wastu pole mul vähematti," ütles abbat ja alustas käitu.

Waenlased olid ühejõulised. Nad olid tuttamad kõigi malemängu peenustega, ja nii kestis huwitaw mäng koiduni.

Weidi enne koitu jäi wdit abbatile — ta tõrjus wastase nurka.

"Wditi on teie — millega wõin ma teid teenida?" küsis sekretär koke.

"Õige head, laske minu tualeti lastike stia tuua," sõnas abbat.

"Saab täidetud," ja sekretär lahkus.

Tund hiljem oli kult- ja berlmuter-ilustustega wäite Jaapani stiilis lastike juba abbati käes, ja ettewaatlikult wõttis ta sealt lugemata hull tiilukesi noalesti, harjalesti, kontsufid, pudelitefi ja potilefi wälja.

Ta ladus kõit enese ette puhta taskurätiku peale ja asus silmanähtawa mõnuga oma tualeti kallal tööle.

Sekretär wõttis tema wäitu woodi äärel istet ja ei suutnud imestuse pärast tema pealt filmigi ära pöörata.

Wiimaks tungis esimene pätkektiir terawa sätendawa tiiluna atnawõrede wahelt sisse ja walguistas kongi lage.

Que pealt kuulbus sõjariistade kõlminat ja häält kõma. Oli kuulda, kudas sammud utsele lähinesid.

Kohtusekretär tõusis üles.

"Monsieur abbat!" sõstas ta.

"Ma lõpetan koke!" pomises abbat, kiireste käsnağa oma roofatarwalisti förmeküüni puhtaks nühtides.

Wõtmed kõlifesid.

"Ma olen walmis. Lähme," ütles abbat.

Seejuures wiistas ta käsna laua peale ning pööras utse poole.

Edkinud -Im.

August Busch,
tehniker Värnu tr.
Eõjawäljal.

Peeter Org.
Tegewas sõjawäes.

Aleksander Hiltja,
Petrogr. kub.
Tegewas sõjawäes.

Julius Borkwell,
kub. matb. Wabatahtl. 1.
märt. revolutsioonär. baaw.

Alfred Linnats,
Tallinnast.
Praegu Kumentas.

Suue õõl.

Pisutestest hallist pilwest krabises maha sooja wihma. Janus kõrbetaoline maa jõi ahnelt elustawad tilgad enesesse, kuna illejäänud osa, kuivanud kõrte latmuks kui pärli-rida säras. Pehme tuul puhus jõuetult vastu wihmaist tilkes mändide offi, kuna hallid waresed, ilsewal pilwederingatufes, oma igapäewast kraaksumist kraaksumisid.

Dõ oli. Päänes punas eha. Ulewalt siras ühtil täht; wihma tibas. Kanar lamas ju kolmandat-neljandat tundi seljaki rohu peal, mäe nõlwatul, kuulidest purustatud männilägarate all. Hall pilw läks üle Kanari ja raputas tale wihma taela. Ta nagu ei kuulnudki seda, waid neelas alla märja wihma pisara, mis pimedusest tale suhu tuhtus. Nii oli ta juba lamanud tundide wiisi, ilma et ennast, ehl oma ümbrust, tähele oleks pannud.

Ja ümbrus oli pime ja tühi kui surmuõed. Ainult Kanari mõtteilmas waheldusid pildid, justkui tinolindil — need olid ammu möödakäinud minewiku mälestused, kui unenäod, mis maalitud iluta, reaalse olewiku raami siise. Puruks oleks tahtnud ta selle inetu raami wirutada ja siis — ära lennata ühes ilusa pildiga, kui waras — taugete kõrgele, tähtede taha!

Wendamisets puudusid tiitwad, purustamisets jõud.

"Nii, nii... juba ka's kuud pole ma temalt kirja saanud," pomises Kanar iseneses ja pistis märja kae püetastu. "Miks ei kirjuta ta enam mulle?"

"Mis on temaga juhtunud? Kas mitte... Aga ei... see ei wõi wõimalik olla! Seda ei tohi olla!" Wiimase mõtte juures tõmbas ta täiskirjutatud paberilehe taskust välja. Wahepeal oli wihm üle jäänud, aga pimedus walduis Kanari filmi, nii et ta lugeda ei näinud.

Jah, see oli kõil juba kaua aja eest, siis — kui lilled õitsetiwad... Oli suwi — päikesepaisteline, täis lindude laulu, oli õõ — salapärane, täis unistusi, armastust ja lillede lõhna. Nemad — ka's õnnelast — rändasid õõsel läbi lastese rohu, kuni jõudsid märgadena ja wäsinutena mere kaldale; seal istusid suure lameda kiwi oisa.

Piiga pani oma wäitke pea poisi sülle ja ninus nii — huuled naerul, filmad peidetud ruugete juuste taha. Meri lohises; laened laksuud vastu kiwi.

Eigi kolm aastat on Kanar juba sõjawäljal ära elanud. Waheldes tegid nad otsuseks mitte sõnagi sõiaft ega tema koledukstest kirjutada — kirjutada ainult lilledest... itla lilledest...

Wiimasel ajal jäi neiu tuimaks, kirjutas harwa, ja — kirjades puudus endine armastusetulute, puudus endine sümpatlik toon, puudusid lilled...

Ka's kuud ootas Kanar neiu kirja, siis kirjutas, sest kauemine enam kannatada ei wõinud.

Raketid lendasid mustal taewa tagaseinal kui ärapälenud päikesed, üks heledam kui teine, üks kõrgemalt kui teine. Kanar ajas end istukile ja püüdis selles walguses oma kirjutatud kirja weel kord läbi lugeda. Ta algas.

"Mu lillede kuninganna!

Sinu kuningriik on kaugel ja seal õitsetwad nüüd

wiist tuhanded lilled. Sa oled nende walitsejanna, oled õnnelik ja unustad mind. Mul pole sinu aimuiki lille. Kuivanud kibuwitsa küljest leidfin ühe die; sellel olid ka offad ja need torakasid mulle südamesse, kui ma teba murda tahtsin. See roos ühes olastega oli Sinu kuningriigist. Mu lilledekuninganna! Siblitaks muudan end' — siis hõljun Su krooni ees, suudlen Sind ja Su kallimaid roosi... Suudlen ja suren, sest elawalt ei saa ma iialgi oma õnne kätte..."

Kanar pani kirja ümbrikusse, millele juba enne adreps peale kirjutatud, ja wiskas enese uueste rohule pikali. Peas tagusid tal sepad suurte haamritega ja tõmmaswad wuhinal lõõtsa...

"Kanar, kus sa oled, ma otsin sinu taga. Post tuli juba ammugi ja sulle oli ka üks kiri," hüüdis puude tagant wahjatulew felttimees, tale kirja kätte ulatades. Kanar kargas maast üles.

"Mulle kiri?! Ometi ükskord — nii kauase ootamise järel! See on tema kaeft ja..."

"Sule koopasse, tee on juba külmalts jahtunud," ütles felttimees. "Hea küll, hea küll — ma tulen lohe!" rääkis Kanar, ümbrikut rutuga lahti rebides.

Raketisi lasti harwemine pimedusesse, nii et ta kirja ainult ajutiselt lugeda wõis.

"Üks, kaks, kolm, neli, wiis," luges Kanar amaruses wuhisewaid meteorisi ja awas kirja, mille wahelt mirdi offad maha kukkufid. Ta luges:

"Mu südamel roos! Need on mu kõigearmamad roosid, mis ma sulle saadan. Neil pole õist, pole ka offaid, aga ma armastan neid. Siis, kui see kiri sulle kätte jõuab, ehin ma nembega oma pead ja..." Raketid kustusid, Kanar ei näinud edasi lugeda. Siida põkjus kuuldawalt ja sepad tagusid suurte wafaratega tulistes ajudes. Walgus tuli.

"... ja siis sammun altari ette, saatjaks on mul uus wahwa riiütel. Anna mulle andeks, et ma sind petfin — saatus tahtis nii. Sillesi on palju kodumaal, aga, nende printses ei ole enam mina..."

Jällegi tuli pimedus. Kanari sõrmed kiskusid end' tramp-likult kottu; filmade ees kihasid punased ja rohelisted rõngab warjudena. Uus walgus tuli.

"...Unusta ära oma wäitke Elsa! Unusta ära kõil need õrnad walged liiliad — neid pole enam, nad on kõil porisise tallatud..."

Enam ei saanud Kanar edasi lugeda, sest päikesed kustusid — ja ta ei tahtnutki edasi lugeda. "Nii, nii... Niisugune on elu. Mu idealiisi pole enam... Sillesi pole enam... Ta õnne pole," sofiistas ta hääletu sõnadega.

Sadanded päikesed liirgasid ja kustusid, walgustasid sõjamehe musta logu, mäendlwatul, mändide all. Siikumata lamas ta; ainult filmad puurifid pilwedest wilkuwaid tähti. Pehme, niiske suweõõ tuul paitas hehlast ta õheta-waid wõstefi. Kinnudes jooksid kuulid ta kõrwaile liwa siise. Raketid wuhisefid, walgus laenetas...

Waelaste kiinikst kostis kuulipilduja padin ja kuulid puurifid Kanari kehasse. Ta nagu ei kuulnutki enam seda,

ega märkanud vähematti valu. Rahulikult waatasid eluta filmad endiselt tähtedesse ja rinnust nritses punane veri...

Päike oli juba kõrgel metja latvõus ja linnud siristatsid laulda, kui seltsimehed Kanari furnuteha sealt ära laewitusele tassisid. Tassust leiti tal walmistatutud kiri, mis muudugi posti peale pandi. Eihjateist laudadest löödi kottu puufärt ja lasti hauda, teiste langenud seltsimeeste kõrwale. Keegi ei leinanud, keegi ei nutnud; kõik läks jälle oma harilikku igapäewast rada, nagu poleks midagi juhtunud.

Rodumaal aga õitsetid tuhanded lilled. Pikkilad kõijuld õiet diele, neid igaiht juudeldes ja kallistades. Õhtul lastid end' dieb kurwalt longu, piisarad läikisid nende silmis, nagu leinaks nad midagi mis kadunud on.

Sommikul tuli päike, juudles ära lilledel filmist piisarad ja elu läks edasi — endiselt

Kaugel horisondil põlesid punased päikesed. Dö oli... Suwine dö — täis unistusi, täis õnne, täis armastusi, täis lilledel lõhna...

28. 6. 17.

Alex. Timm.

„Näitleja.“

Pildikene näitefinte tagant.

Salaja ülesse wõtnud P a m b u - P e e d u.

Ta oli esimene kangelane. Suure koguga, aastades, kuid kõige tema tõsiduse juures oli rohkeste nooruse wärskest märgata. Kui näitleja oli ta tuntud ja, kui ta õhtul näitelawal liigutawa häälega mõne monooli rääkis, siis julas nii mõnegi tütarlapse õrn süda ehk elukoolist läbitäinud noorel piigal seiswad piisarad filmalaugil.

„Ei, kes nii soojalt, südamest ja tundmusega wõib rääkida, peab ka ise aus ja diglane olema.“ mõtles sünta olewus julawa südamega ja ta põlew pill oli näitleja huulte külge seotud.

Wõib siis ka arvata, et meie kangelasel armulugusi ei puudunud ja et ta õrna joo juures wäga heas kirjast seisis...

Kangelane ruttas teatri. Kergete sammudega jooksis ta astmetest ülesse, kiskus hooaga riidepanemise toa ukse lahti. Teatri rätsep, kes näitlejat igal õhtul riidesele pani, ootas juba ammugi oma „kuulsust“, nüüd ruttas ta herrole näitlejale armja naeratusega wastu ja aitas katukat seljast, kusjuures oma juud nii püüdis hoida, et herra näitleja ärabellitatud nina tema alkoholi lõhna sibula suupistega tunda ei saaks.

„Theodor, palju on alguseni aega?“

„Pool tundi.“ lausis Theodor karmemete ja lihas lohe kartlikult juurde:

„Herra näitejuht isiklikult käis teid juba küsimas.“

„Õdiku ta pörgu,“ oli õrna kangelase walitus wastus.

„Mu ülikond,“ hüüdis näitleja, „waja rutata, mul tuleb teises pildis ette astuda.“

„Kilap jõuame, herra Kroonstein,“ ja ühe käelõigutusega olid warna otsast heledad trikood wõetud...

Witimasel ajal ei olnud hra Kroonsteinile trikooide jalga tõmmamine kaugelki juureks lõbus, sest teatud tehaoia, mida lõhuks nimetatasse, andis oma juuruse poolest märksa tunda, ja Theodorile andis see asjaolu rohkeste tööd, sest tema ülesanne oli näitleja logu saledaks ja ühe- taoliseks teha.

„Araneetud,“ karjus kangelane, „ja tõmmad wõõ mu ümber nii kõwaste, et hing kipub rindu kinni jääma.“

Wabandage, herra Kroonstein, wõõ jääb napiks. Minewal aastal wõisin ma sellejamase wõõ üsna wabalt teie logu ümber tõmmata.“

„Reetud elu,“ pomises näitleja oma ette, „heaft elust lähed inimene peast ogaraks ja hehast laiaks.“

„He, he,“ naeratas Theodor wiisakalt ja püüdis oma suud näitleja näo juurest eemale hoida. Riidepanemise toa ukse pihita koputati...

„Kes seal on?“

„Mina, herra Kroonstein, alt tassast. Teile toodi illekimp ja kiri — paluti lohe ära anda.“

Theodor ulatas alandliku kawala naeratusega kirja näitleja kätte, kuna illekimp lauale rändas. Peale selle pani Theodor tähtselt peotäie nõõpõdelu suhu ning hakkas asjalikult näitleja riidepanemist täiendama...

„Eli,“ seisis kirja lõppus. Näitleja kum läks weibi kortsu. Eli Rein oli õrn, haritud olewus, heast perekonnast — aga ta läks igawaks. See armulugu oli liiga kaine, liiga mage... Kui mitte mõjurikad wanemad, kellede seltskondline seisutord ka Kroonsteinile suureks kasuks oli, — näitleja oleks juba ammugi õrnatundelisele Ellile selgeks teinud, et „midagi ei kesta siin ilmas igaweste.“ Kuid nüüd ei olnud midagi parata: kõik lõpetada oleks liiga näotu ja ka kahjulik. Eli oli tütarlaps, kes kõigest hingest teda ustus, austas ja oma noore armastuse talle andis, kuna jälle pidud ja õhtud, mida wanemad toime paniwad — Kroonsteinile õige heaks lõikusewäljaks oliwad: ta ei „sallinud“ ainult õhte armastada, selleks oli ilmas liiga rohkeste naitja.

Nii elas Kroonstein... Kuulus näitleja... Lõõde näitelawal, wale elus! Lõõpude lõppus on see ju ilkspuhas! Kõrd on see nii, kõrd teistte... Nii ka Eli, Kroonsteini ja... Theodori saatusega. Aga lähme edasi...

Nii siis: Eli Rein, rikka ja luugupeetud Reini tütar, walus oma sala-armamat tuntud näitlejat Otto Kroonsteini õhtuks oma juurde. Wanemad olla wälja läinud ja tema olla üsna, üsna ühtsi kodus. Sellewärsast ei saa ka keegi teada, kui „Otto Eli“ juures wiibib ja pealegi weel teta-tete. „Armsam tule,“ kirjutas Eli, „ma panen pea sinu õla peale ja unistame sellest, mis õnnelikudel kättesaamata on.“

Kuid Otto mõtles teistte: „kui igaw,“ ja wiiskas kirja lohakalt laua peale.

Ei, ta pidi täna õhtul klubisse minema. Suur seltskond ootas teda: wein, laul ja naifed. Kuid naifed mitte lihtsad, waid seltskonnast, ja niisugust liiki kes pikantset kõdi armastawad, ja mille tõttu ka laua juures olijad katet suu ette ei pruugi lüüa. Ja seal...

D, seal oli palju lõbusam kui Eli juures. Ja juba oligi ununenud kiri... Eli... kõik kadus kui udusse... oli nii kaugel... ja jäi nii kaugemale maha.

Näitleja waatas peeglist, korts kulmude wahelt oli kadunud ja enefega rahul olew naeratust lehwis wärwitud huulte ümblt. Näitleja pikk langes põlwili talitawa Theodori peale...

Theodor oli sel filmapilgul näitlejale armas. „Kena mehite, heafidamline ja truu ning ustaw kui koer.“ mõtles Otto ja lõi rätsepale rõõmsalt õla peale, hüüdes: „Ah, Theodor, hea on siiski ilmas elada.“

„He, he,“ naeris Theodor heafidamlikelt ja ajas keelega nõõpõdelu kaugemale igeme taha. Jah, Theodor teadis, kui hea elu näitlejal oli. Ta teadis ka kellega — kuid... ta wälkis ja... naeratas. Täna sellega, homme teisega ja ülehomme... noh, kilap Jumal jälle uue annab. Ja Theodor aitas kõigest hingest näitleja elu lõbusamaks teha. Muudugi, oma moodi: et kannus ei kukuks, riie paremine istuks, kibara julg uhtelt lehwiks. „Kõit need wälkised asjad, teie ei usu, tõmmawad. Ehk aitawad wähe-malt kaasa tõmmata,“ nii ütles Theodor alati muigades, kui näitleja riidepanemise juures kärsitus muutus.

Hea mehite oli Theodor...

Selle eest sai Theodor mängu lõpul näitleja käest hea jootraha, mille ta ka lohe truult alla puhweti wiis. Ilma puhwetita ei saanud Theodor elada, sest pall rändas terwelt naifuse kätte, kes ka näitelawal tooris tegew oli, ja Theodor tohtis all puhwetis ainult jootrahadega uhtust teha. Theodor armastas napsu wõtta; ta waarus peale etendust koju ning lanqes roidunult õlest kotti peale (naifutele oli wedrumatrats) ning jäi õnds naeratusega magama, et jälle hommikul kell 10 proowi peal olla.

„Trrrrrrr“ — pikalt ja terawalt kõlas elektrikel.

„Minu habe,“ mõirgas kangelane...

Silmapiigu jooksul.

„Ei, jätke rahule! Monarhistidega ei taha ma mingit tegemist teha!“
 „Ma võin silmapilt ka anarhistiks muutuda, kallite. Dige mul tunft.“

Esimene pilt pidi lohe algama. Elektrikell lutsus näitlejad näitelavale.

„Balun silmapilt kannatada,“ kõlas seinaga tagant vastus. „Ma pean herra Rubrikile habeme kleepima, nad tulevad eelmises pildis.“

„Mis Rubrik? Kes on Rubrik? Müüd tahan mina oma habet saada,“ kõlas Kroonsteini vihane hääl.

Kui kõik Otto naisaustajad selfilmapiigul oma jumaluse nägu oleksid näinud, siis oleks nii mõnigi nendest arusaamisele jõudnud, et jumaluse kätte all kõige igapäevasem inimene on peidetud, kes niisama näruselt jonnituda mõistab, kui mõni noorimees, kes üle taksi maksu nduab, ehk kodanik, kellele naine halva lõuna on keetnud...

Habemekleepija püüdis aralt vastu vaielda.

„Siis kleepige sihtlasi oma Rubrikile ka minu habe näkku, ta võib ühelajal ka minu osa ära mängida, kui tema tähtsam on kui mina,“ oli kategooriline vastus.

Ei olnud midagi parata... Järgmisel silmapiigul määras habemekleepija hirmust, põletawat, piiritusega segatud ollust kangelase „imeilusa“ pealmise huule peale, kuhu mõne sekundi pärast „jumalik“ mokahabe ilmus.

Theodor istus nurgas, õmbles ja... naeratas. Nagu ikka! Tema juba nitviisi sõimata ei saanud. Tema oli näitleja pallaps...

Näitleja peas keerlesivad mõtted... Juba tuli Elli meelde... punasepõseline kolmekümne aastane noor lest, kes armastas, kui temale kõrva taha suudeldi... eilane naisstatist, kes „paashina“ trooni kõrval seisis ja kellel nii habemata ilusad sinised filmad olid... Mõdi olid need filmad ainult nii hästi võrviitud? Aga ei! Otto nägi üsna sel-

gelt, keda nooruse tuluke nendes põles, ja tundis, et need filmad temaga edroistafid. Teisel waatusel, kui ta riide panemise tuppa läks, seisis see „paash“ kulisfi juures ja vaatas talle nii kelmilt oesa. Otto pani tähele, et ta ka sih-watas oli, noore wärskle kehaga... Näitleja tahtis ta juurde minna, et mõne kerge meelitusega wäikest „teatri hiirt“ austada, kuid wiimane pani kelmilast jooksu, kuna ilusad jalad, pinguli tõmmatud trikoodes, iseäranis wälja paistsid. See ärajookse tuli ootamata ja Otto naeratas tahtmatalt: Wäike kartis wist teda! Ja miks ka mitte? Otto tundis oma mõju, teadis, et ta ka kardetaw mõistis olla naisterahwale, kes temale meeldis. Aga kes oli see wäike „paash“? Tunne nüüd kõiki, kellega näitelawal mängid. Iseäranis kõrwalised, wäikesed jõud: sihed tulewad, teised lähewad! See wäike, kõrwaline osa täija, see wäike statist, kes sõnagi näitelawal ei lausu, ainult „tuninganna“ pilka kleiditaba kannab — suutis nii suurt huwitust temas, kuulsas näitlejas, äratada?

„Theodor,“ pööras kangelane äkki teatri rätsepa poole, — „kes oli eila „paashiks“ trooni kõrwal?...“ Theodor pidi teadma. Theodor jagas neile riideid wälja...

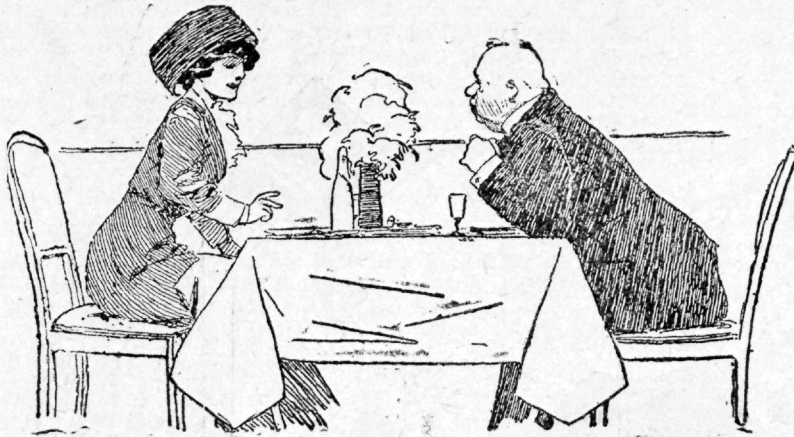
„Aga mis sugune, nimelt? Neid oli neli: punane, sinine, kollane ja walge.“

„Kollane!“

„Sah kollane,“ — tõendas Otto weel mõttes. Ta teraw pilt langes ju nii igatsewalt neiu trikoodesse tõmmatud jalgade peale. Ja need trikood olid kollased...

„Kollane?“ Theodor waatas suurte filmadega näitleja otja! „Kollane“ — see oli ju tema Loore, tema n a i n e!

Kui juba, siis juba.

Sõlilibikas. „Müüd pannakse ju joomise eest poolteist aastaks wangi. Kas ja ei kardad!“

Rapitalist: „Mis tähja. Siitaku wõtmise ja suhkru warjamise eest pean nii kui nii kohtusse minema. Ühetorruga istun siis ka joomise eest!“

Kirjandusline teetond.

Petersoni „Elsa“ ja „Liisi“ tahtsid „Iga-wesepes labürindis“ „Willem Elgasi“ otsida, aga et nad liig „Pitad sammud“ wõtsid, läksid nad parem „Anna Holmi“ nimeliste „Lumiste kõrguste poole“, kus nad „Mäeküla piitamehe“ käest „Sõiduplaani“ said ja selle järele „Bob Ellerheina“ „Musta tuue“ „Tuulte pöörises“ leidisid. —mer.

„Teatajas.“

„Eliaser on siin?“

„Ei ole wiist... Aga ma kuulan järele...“

Waheag.

„Koh?“

„Ea ei tule enam siia... Sisemised lühed ja lahtuminekud...“

Wististe kõhutõbi wõi midagi sellesarnast. —nes.

Ujatohane kõnelaän.

...lühatakse ajaarwamine 1 tund edasi... Ujalehest.

Kontorist (peremehele): Wabandage, et ma hiljaks jään: ma tulin wana kella järele...“

Peremees: „No nüüd olete teie küll ajaft maha jäänud!“ —nes.

Naine, keda ta armastas ja nii kallits pidas; keda ta mustusest oli wälja tõmmanud, keda kasiinud, riidesse pannud, naiseks wõtnud ja lõpuks näitelawale pannud: koori ja statistina. Sellega teenis Loore omale taskuraha, mille tõttu ta Loore hästi, koguni wõga hästi riides käis, kuna tema, Theodori, palk majapidamise peale läks.

„Nad olid õnnelikud! Loore oli oma päästjale wõga tänulik, et wiimane temast inimese oli teinud. Ja Theodor ise oli ju nii heasüdamlik mehite, nõrkusest hoolimata, et ta jõi, mille tõttu ta Theodori filmalaad punaselt läksiwad, kuid mis tähendab mehe juures isu? Peaasi, kui südameheadus ja heldus käepärast leidub, siis on ta õnn majas! Mii ütles itka Loore ja Theodor ustus Looret, ja selle tõttu olitwad nad ka õnnelikud.“

See kõit lendas walgutiruisena Theodori peast läbi ja, nagu itka, Theodor naeratas ka teodori, kui kangelasele wastas: „Kollane paash“ — see oli... oli Loore!“

Ja muidugi „Loore!“ Misjaoks wõhem ütelda? Uitab „Loore.“ Kas see näitelawal mitte üstakõit ei ole? Loore Wentzel wõi Loore Sillapuu? Peaasi: „Loore.“ kollases trikoos! Salka nüüd kangelasele seletama, et Loore tema naine on, et Loore, ehk küll temast, kui mehest, palju noorem, siiski teda südamest armastab ja talle truu on; et Loore, näitelawal kooris teenides, ainult taskuraha omale teenib ja et ta Loorest inimese on teinud, mille eest ka wiimane temale, teatrirätsepale Theodorile, kui seadusiisale mehele, tänulik on!

Theodor naeratas kawalalt ja oli oma wäitje kawaluse üle wõga waimustatud.

„Loore.“ lordas näitleja mõttes, — „nii kui isil, nii ka nimi: mõlemad kenad. Waja teda täna hästi filmas pidada. Res teab...?“

Etmeise pildi lõpu wotusel — pani näitleja käd risti kulla tahri ja ei mõelnud õieti ei millegi peale. Kõit tuleb iseenesest!

Etmine wahaeag. Seine pilt pidi filmapilt algama. Näitelawal harilik kirju elu: näitlejad, näitlejannad, rahwas kirjus riites, tõdised sinisetes pluusides. Siin ja seal mõni sabatuubes isil waateruumidest edwistab kellegi „teatri hii-rega“ punases trikoos, teine, tõsise wäljanägemisega herwa armustab üikfi ja näitejuht tõendab ainult teatud naeratuslega talle: ei ole tal aega tõsiseid mõtteid armustama hakata, kuna ta pilgub tööliste ja näiteiseinte peal wiibiwad, ning kannatamatult wotab, kuida jutule wiisakalt lõppu peale teha. Kogu see kirju pilt on kerge näitelawa tolmua hisse mähitud, nii et ümbrus täitsa hall on... Mitte kangel

eesriide juurest, kus kõige wäiksem nurl on, seisab „paash“ kollases trikoos. Ta waatab oma ette maha ja püüab terawa kingaotsaga midagi pörandal edasi-tagasi nihutada. Sel kombel ei nihuta ta mitte seda tühja tolmukest seal pörandal peal, waid oma enese mõtteid, oma enese wäikses peajas... Ja sinna jäi midagi peatama... Jäi peatama ja paneb nüüd wäitje Loorele mõtlema ja koguni üstidust otsima... Ütti kaswab kui maa seest Otto Kroonstein tema ette: kindlalt, ifeteadwalt, kindel olles oma wõidu peale, ettemõttikult... Loore punastab smingi all, wärin käib üle keha, kut Otto tema kaelsele oma pihtu wõitab ja õrna baritoniga küsib:

„Mits nii kurb ja mõttes?“

„Ja nii algas! Otto teadis mis õelda, teadis, mis mõjub, ostas õrnatundeline ja sügaw olla ja Loore kuulas ning kuulas, filmad oma ette maha lööb, ainult wahete wahel piltu näitleja peale tõstes, kui see midagi iseäranis õrna ütles, ja siis hakkas Loore kaelle iseäranis wärisema, süda pekks sees... Seft nii nagu Otto kõneles, kuulis Loore estmeft lorda oma elus... Ja see häwitas temas selle edewuse, selle kelmiliku tululuse filmadest, millega Loore eisa weel näitlejat meelitas... Näitleja tundis, et ta wõitab... Weel enne kui küll kolm lorda oli laulnud... „Ei, ei — mitte küll,“ parandas Otto mõttes, „waid weel enne kui teine waatus alganud, on ka Otto ja Loore estmenc eluwaatus aluse saanud.“

„Kas teie tulete minuga peale etendust õhtust fööma?“ — küsis Otto õrnalt.

„Ma ei tea,“ ehmatas „paash“ kollases trikoos. „Mul on kohustusel,“ küsas ta häbelikult juurde.

„Numalus,“ naeris Otto lühidalt ja kergemeelselt: — „ka minul on kohustus, kuid kes mõtleb selle peale, kui süda südame on leidnud ja seda wälja joowib puistata? Kas pole nii?“ Ja Otto waatas sealjuures nii tungiwalt, armsalt Loore otsa, et Loorel soe hakkas ja tahtmatalt tõmmas ta oma sihwatad jalad kollases trikoos koomamale, nagu häbeneneks ta Otto ees.

Kuid sãbe oli juba langenud ja õigesse kohta. — „Errrrrrr,“ kõlises kell...“

„Ma pean kohe näitelawale minema,“ ütles näitleja tõsiselt, — „ma ei ole pealetikkur, kuid lõpuliiku wastuse palun kohe anda.“

Loore tõmmas weel kaks lorda hinge tagasi, surus tahtmatalt näitleja lãtt...“

„Sea küll,“ tult Loore huultelt waewalt kuuldawalt. Õnnelikult ja wõidurikkalt surus Otto noore naiste-

rahwa kätt ja, nagu inimesed, kes ühisi kuritegu tahavad toime panna, sõnas ta palawiku sarnase sõnaga:

„Mii siis, peale etendust R. uulitsa nurga peal.“

Ditto läts pahemat kätt, kus kuninganna seisis...

Loore läts punases, sinises ja walges troidodes „paashide“ juurde...

Theodor pani uue pihutäie nõõpndelu suhu ja põlwitas juba teise näitleja ees, selle paelu kuu peal korraldades...

Waene Theodor alalise heasüdamlise naeratusega...

Enne weel kui kull oli kolm korda laulnud...

Sel õhtul sai Theodor riidest lahti wõtmise eest Otto Kroonsteini käest iseäranis hea, wõib öelda, kuningliku jootraha. Ja mida oli siis weel waja? Ning Theodor ei mõistnud mitte küllalt Ottot hinges ülistada ja tänada; ta temale, teatri rätsepale, oli Otto Kroonstein itka jumalus olnud...

Ulewäl, wäitjes toateses, kus 8 inimest riidest lahti wõtawad, istus Loorele juba ammugi ilma kol-lase triivota peegli ees ja puhastas nägu. Nagu harilikult, ainult selle wäitise wahel, et Loore seetõrd oma wadistuse ja lõbusa naeruga oma sõbrannasi ei tillitanud, nagu ta harilikult itka oli teinud... Loorelese põsed õhetasid ja karsitult pani ta ennast riidesse... Zmetil, miks ta täna nii rahutu oli... ja ometi, midagi sooja woolas tal hingesse, kui ta Kroonsteini sõnade peale mõtles, ja siis pigistas keegi tema südant nagu kätina kottu. Aga Theodor? Ei, tema peale ei mõelnud Loore... Ah, Jumal, ega ta esimest korda õhtuõõgile pole seltskonnaga läinud... Theodor teadis ju seda... Mii ka täna... „Mis edasi tuleb?“ küsis kartlikult ssemine hääl... „Ah, mis,“ lõi Loore mõttes käega ja ei osanud midagi selle küsimise peale wastata.

„Otto Kroonstein on suur näitleja, suur... hup... niisugust Hamletit ei ole ma ka Europa pealin... hup... pealinnas näinud... Anne! Jumala tuule! Hing... hup... hing sõbrate, see pole... hup... talamari...“

Theodori wõinud pea langes juba kiinnendamata korda puhweti leti peale ja uueste, uueste jälle täideti tema wäite pits. Täna jõi ta rohkem, sest et ta täna suuremat jootraha sai... Ja uueste algas ta: „Anne... hup... Jumala hing... sõbrate... hup... hing pole talamari...“

Ei pannud Theodor pilkawaid viikusi tähele, millega näitlejad mööda minnes teda austasid, ei teadnud ta ka mõelda, kus Loore on... Tema unisus oli Kroonstein ja igatus, et wiimaks koju jõuda ja wõinud leha õlekoti peale wifata, et hommiku kell 10 jälle proowis olla.

Ellil lamas laia pehme kushet peal ja luges romani. Ta silmad läksid wahete-wahel kinni, kuid, wägise lahti hoides, waatas ta wahetpidamata kella peale, mis ammugi juba kaks oli näidanud. Kuid asjata ootas ta Ottot... Ta mõtted wiibisid kuulsuse juures... wist oli ta waene nii roidunud peale etendust, et otseteed koju läts. Ta taebab ju tihti wõimuse üle...

Mõtted lähwad segi... filmade ees uduselt... kell lõõb kolm... raamat kukub käest... ja Elli magab...

Rooljate miiting.

Mäekünkal, kus põlised tammed ja pärnad, lei' tugewad tüübid, on kirik ja majade warmed ja ümbrus kui surmarüüd. Kui tormidöl pimedus mühas, kõi magasid rahulikult und, siis rooljatel waimude i mas oli algel suur wikulit tund. Nad kiirelt, kui käsu sunnil, endid kottu kõi togusid, ja kirikus, süda-õõ tunnil, oma miitingut algasid. Seal oliwad ritrid ja wõnnid, raudrüütid ja piistopid

„Hirmus igaw on länamu siin mere ääres“
„Mis seal rääkida, mitte üht täiealast meest, kõi alaealised anarhistid!“

koos; ja papid, kui mustad tondid — neil pidu algas täies hooes.

Koos olid kõi endised wõimud — orjaaja türannide hull. Need muistsed weretaimud, selle wõimus wastil ja jait...

Nüüd esimeseks algas kõnet üks endine hirmus mees: „Nüüd on meist koos wist mõned, kes kord siin Dääna ees löime esimese lahingu ära, selle rahwaga wõideldes, kes pärast, kui waitis lära — jäid kõi meie orjades... Nad paniwad wahwalt küll wastu — meist langes paljugi. Kuid ristiveega lasta saime wiimaks neid ometi. Siis mõned head aastasajad meie elamise wõimu sees, kui wiletsad orjade tarjad olid küürus me' piitfa ees.“

Seal, wiimati, wõttis ära, suur Peeter me' orjad ja maa; kuid sellest pold' suurt häda — meie wõim jäi elama. Weel rohkem kui enne meie pojad wõisid lepki siis teerutata, et punasid orjade tarjad ja weri jooksis ojana...

Eis olnud teil kõigil mõte, ma arwan, tahtmine ta: Peats igawest meie kätte küll jääma see rahwas ja maa!“

„Jah!“ karjusid rooljad kõi kooris, ja lõgistasid lõualuid, nii et tühjas kirikusornis tõusid lendu haldid ja tüid. „Kuulge teltfimehed!“ hüüdis üks. „Meil käes on rist.“ See kes rääkida püüdis, oli varan Notberg wist. „Meilt digused pillamööda.“ — ta algas uueste — „kõi tahtwad kaduma jääda, nad ära meist kärebiti. Seal endised orjade pojad juba mäsful tõstiwad päid; ehl täis neid olid wan-

Wilhelm: „Herr Lenin! Tegema siis üks tubli töö, Saksamaa saab hästi tasuma!“

gilojad, maha lasti, üles poodi neid . . . Oma tugewad wõimu siis näitas meie teiser — suur Nikolai: revolutsiooni idud ta kaotas, meil wabadust uueste tõi.

Me kiskisid, häda ka märkas meie suguwend Saksamaal; tal' soow ja tahimine tärtas — meid peasta weel õigel aal'.

Weel meilegi, waimude ilmas, wõimust nägime ilusat und, kudas Willemi monarhia tillas jõuab tätte see ihaldud tund.“

„Tühi lootus! Kõik kaduma läinud!“ kaebas üks endine „hea“ kes Petrogradis oli saanud omal hiljutil „punase pea.“

„Urge kartke,“ julgustab teine, „sin ligidal Willemi wäed — nende peale loota wõime, siis wabats saawad meie käed.“

„Jah, tõsi!“ kõik karjuwad kooris. „Weel — elagu Saksamaa! Mäha wastased mäsawas wooris! Ei meist nad wõitu ei saa!“ —

Nüüd kostis lärin-mürin tühja kiriku wõlwide all; tange toolja kontide kolm, ja tifa ja kära, mis hull.

Seal, korraga — nagu äite — prauh! lõhkes suurtüki kuul, wiis ära pool kiriku torni, kooljad kadusid niikui tuul. Wõne ükku kontide kolm weel kostis pimeduse seest, ning suurtüki kuulide mürin ajas taga neid laugufest.

Oh wiletsad, wiletsad waimud, teil tühine wõim ja jõud: uus elu, uus wõitluse-äike löi puruks teie plaanid ja nõud! . . .

Tuul hulus tühjas tornis. Walgus säras kui punane wõõ . . . Ees hele toidupäike — taga pimedus . . . orja — õõ . . .

Mäekünkal kus põlised tammed ja pärnad, kel' tugewad tüüd, on kirikumajade warmed, ja ümbrus kui surmarüüd . . .

Sõjawäljal.

Alex Timm.

„Tulge täna õhtul: meest ei ole kodu.“

„Kui halb.“

„Halb?“

„Jah! Ma tahaksin täna ta käest paarjada rubla laenata“.

Wanad kuldsed ajad.

Alatoitlusest kõhnaks jäänud elanikud seisawad päikesepaistel fabas ja tuletawad omawahel wanu kuldsed aegu meelde, mil saia, seakintsu, worsti, suhkurt, wõid ja kõiki muid maiust laialt wõtta oli.

Alkoholiterid käiwad, pead norus, tuttawaid arstisi mööda piirituseret' eptisi norimas, aga need on etkewaatlits läinud, ei anna enam puhaft, lifawad pergelpasta ja sinepi-õli juurde.

Sariliktu sureliku rahakott ei ulata peenemasse wõerustemajasse minemiseks, kus pooletoobi eest 20—30 rub. wõetakse, peab kas hoopis ilma olema wõi jälle põletispiiritusega leppima.

Salwad ajad, igawad ajad, armas kodanik!

Uga alles mõne aasta eest oli lugu hoopis teine . . .

Õlid kuldsed ajad.

Jõid ja pidutsesid alamad kihid, lakkusid ja prassisid kõrgemad kihid, tuni meelemärtle laotamiseni.

Oh, ilusad ajad oliwad!

Kas jutustan õige teile, kudas wanal ajal Sjarstojes Seloš husarid jõiwad?

Toredaste saatsiwad aega mööda . . . Ei oska seda ei sulega kirjeldada ega sõnadega ütelda, kuid sealsed elanikud tuletawad seda aega weel tänapäewani meelde ja lai, õnnis naeratus lööb nende nägudel lehwima . . .

See oli sel ajal, kui husaride eskadroni ülemaks Nikolai Romanow oli. Ta oli siis trooniriija. Polgukomanderits oli endine suurwärsi Nikolai Nikolajewitsch. Paradiidil uhlustas polk toredate mundrite ja wäljawalititud hobustega. Wabal ajal aga, ja seda oli palju, joodi. Joodi pöörafelt! Nii pöörafelt, et ifegi wäljamaal kadest tunti ja need joomapidud ajalooksse üles märgiti.

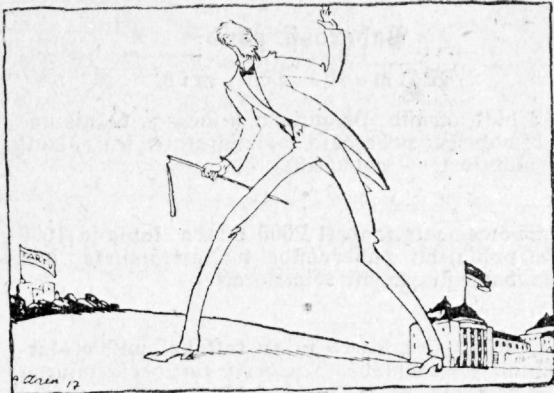
Sjarstojes Selo on wäike linn, seal ei jää suurt midagi kätte alla, suuft suhu käib lugu esmalt uudisena ringi ja laguneb wiimaks üle maa latali.

Paljud wenaselad on ülepea suured joodikud, joomad nii kaua kuni punaseid kurabitse ja walgeid elewanta nägema hakawad.

Kuid hillgawatel husaridel õnnestasid suurepäralisemad asjad. Wabel näis neil enestel juba, et nad enam inimesed ei ole, waid hundid.

Uulits husaride klubi ees oli niisugusel ajal harilikult päris tühi. Ennast huntidena tundes, wabastafid wäledad ratsamehed endid riitetest täielikult ja jooksid alasti uulitsale. Iseäransis tore oli see pill, kui taewas kuu hõbedafelt säras . . .

Ulasti inimese kätitasid tagumiste jalgade peale. Alkoholist udused pead tõusid taewa poole ja terve ümbrustond rõttas hunditaoliseft hulumisest.

Zinnison (Tallinna kongressilt Tartusse putlates): „Kas pole nähtud! Mina kutsusin rahwa nimel kongressi kokku, et terve rahwa nimel kõik need asjad joonde ajada. Seal aga tulewad mingisugused sotzialistid, ütlevad endid k a h rahwa esitajad olevat ja hakavad o m a jonnit ajama. Isegi minu tooti ei tarda! Imelikud ajad, need uued ajad.“

Lurich („Buffi“ aias annetusi wabaduse kindlustamiseks korjates): „Seltfimehed! „Buffi“ omanikule annetate iga õhtu 5.000 rub., mina saan sellest 800. Annetage niiid, seltfimehed, ka weel wabaduse heaks, aga ärge küstige, kas mina ja „Buffi“ omanik oma „pistust“ lah midagi annetame!“

„Suba jälle endid täis tõmmanud!“ pomises omaette õwõaht naabruses, magusasti tulastusest ärkades.

„Sa Jumal, Jumal küll!“ õhkas huntide hulumisest wirgunud kaupmehe prouade ja tegi ristitähje ette.

Kuid esimene kuulis seda hulumist husaride klubi wana puhwetipidaja. Ühtides talus ta juure küna lest uulitsat ja täitis wiina eht šampanjeriga. Kari kahejalgsed hunta jooksis neljakäpukili küna juure ja hakkas wiina keelega lakkuma. Nagu hundid kunagi kiunusid nad, laskustasid hambaid ja isegi hammustasid.

Kuldne aeg oli, mis seal rääkida!

Suhtus sedagi, et juua täis husarid katusele ronisid, aga tingimata alasti. Seal laulsid nad kiidulaulusi kord kuule, kord mõnele ilusale neiu. Nende algupärase kontserdi andjate peale peeti iselaadi jahti. Suure waewaga, aga wiimaks ometi saadi nad katusele maha.

Niiugustest õõsündmustest kuulda saades, põlastasid Es. Selo lihtsusele tulla, kuid löid wiimaks käega. Rohalised kaupmehed aga tundsid nagu kadestust ja püüdsid seda kõrgema seltskonna löbu järele oimata. Jõiwad küll kuni käpuli maas, aga alasti uulitsale ometi ei julenud minna. Selle eest muutusid erakabinettides huntideks, ja kõneldakse, et seal ka emahunta olnud.

Jah, muinasloolik oli see aeg. Politikalüsimustega siis tegemist ei tehtud, politika eest wõis kaugele Siberisse sattuda...

Jah, olid ajad, wanad kuldseid ajad!

Kõrgem
iluduse
institut
—o—

Ringfiri.

Kõrgeste austatud preilid ja prouad!

Suba wanad roomlased ütlesid, et ei wõi halvemat asja olla kui inetu naisterahwas, ja Rooma naisterahwad ise ütlesid „ärge olgu sul sada sõpra, küll aga sada määrat näo ja kulmutarwade jaoks!“ Neil tahab iga kapitalist iga jõukas inimene, iga pangadirektor, iga podretsit, übe sõnaga, iga korralik burshua, et tal ilus naine ja pealekauba weel ilus neiuke wõi teise mehe naisute oleks.

Kuid mitte kõik naisterahwad ei wõi ilusad olla, ühel on nina sündimisest saadik kui nõõp, teisel kõrwad haratid,

kolmandal suur soolatiigas just kaelaaugus, neljandal on rõuged, wiierendal armutadede mehe wäawlihape näo inetuks teinud, kolmanda koguni armukese rufikas.

Kõigil niiugustel juhtumistel on ainult üks abinõu, et jälle ilusaks muutuda, ja see abinõu on minu iluduse institut, mille eest ma 200 auhinda ja kiituskirja Europa monarhide duedaamide käest olen saanud.

Ustuge sisse, istuge torrats ja teie lahute wõrdle-mata ilusana. Zeen ehtsaid Rooma ninasi. Parandan ja wärwin filmakulmusi. Korraldan ripsmeid. Kõrwaldan soolatiigat. Põleerin põsed punafaks. Zeen huuled kirsi-karwalisets ja kõrwad õrn-roofaks. Eriigin ilma waluta tortsid wälja. Muretsen tagasi unistawa pilgu, teen ka filmad järema. Suur walik gummist rindu ja puusasi.

Soetan uue talje. Kõwerad jalad paenutan firgetks

Koteterimise

tundide eest

naisterahwastele 35 — 85 aastani

olen riigiwapi saanud!

Wõtan wastu hom. kell 10 kuni õhtu kell 10 ja õhtu kell 10 kuni hom. kell 10.

Loodan kõigi kodanlaste prouade ja preilide poolt lahket wastulemist.

Hinnad wäljaspool wõistlust!

Täielik parandus ja uueks ümbertegemine 24 tunni jooksul.

See tagajärg kindlustatud!

Soowi peale kindlustan fisfetuleku!

Kõige austusega

Rosette Lewkoi.

3 toaga korter saada!

Arareimise pärast annan oma korteri sellele, kes ühtlasi ka möbbli: kaks kattist tooli, poolpeetud põrandahari, kolmejalaga woodi, kõrwaga ratsafõitmise riist woodi all, 5000 ruba eest ära ostab. Wähelekauplejatel mitte tulla.

Poriküla, Suur prospekt, nr. 175 krt. 2.

Kiufatus.

„Vaata, see küt on sinu, kui järele korraldused nii kau-
gele saad ajada, et ta sõjariistad maha viistab ja nagu lamba-
kari põgeneb!“

Weel meeleawaldusi.

Wähe on meil weel meeleawaldusi olnud, wähe oleme riigivolikogus, koosolekutel, nõutogudes, kongressidel, awalikkudel platsidel, laternapostide otšas, turudel, teatrites kõnelenud, wähe oleme tarjunud „küllalt kõnedeist!“ Wähe oleme weel keelt tarwitanud ja lõugutanud, sellepärast pa-
rewad sel nädalal weel järgmised tegelased meeleawaldusi toime:

Nehatu luuawabrikandid.
Kõik hauakaewajad.
Uuepuuduse all kannatajad.
Noateritajad tiblaid.
Wanad tüdrukud 37—73. eluaastani.
Saapawikid ja tärbspaberi müüjad.
Lutikate wastu wõitlemise feltš.
Paberosšiootšade eht „kontšifute“ korijad.
Amerika onude onupojad.
Seemaldi elanikud.

Paberosši pöud.

Wiimased sõnumid.

Siblad awasid Pelgulinna heinamaa küünis uue tubakawabriku; paberosša walmistatakse seal ainult kõrgemat sorti — robuškist.

Soomemaale saadeti 2000 puuda kapsa- ja 1000 puuda põhlahehti paberosšide walmistamiseks, mis salataubana sija tagasi toimetatakse.

Suitsetajad lasewad suitsu kottuhoidmise otstar-
bel ainult weel sühjadesse paberist kottidesse, millega wanal heal ajal poest jahu ja suhkurt toodud, et seda suitsu pärast uueste suhu tõmmata.

„Sõbra“ paberosši wabrik jäi kinni, seda laadi paberosšide armastajate meeleolu wäga rõhutatud.

Walitsuse tegewus.

Paberrahade uputuse lõpetamiseks otšustas ra-
haminister riigi rahapaja seda osakonda, kus raha-
paberist trükitakse, kinni panna, ja et kiufatust ei tu-
leks, parem seal kõik masinad ära riikuda.

Sariduseminister andis käsu wälja, mille järele
kõik kottumad, punktid ja õhtamismärgid ära kaota-
tasse.

Kottuhoidmise mõttel on riigi hooletandmise mi-
nister seeki ära kaotama hakanud, kõik wanad me-
hed ja naised aetakse sealt aegamisi wälja.

Tööministeriumi on otšustatud ära kaotada,
sest et teda waja ei olewat. Nemele asutatakse „ei
mitte midagi tegemise“ ministerium.

„Meie Matsi“

tellimiste wastuõtmise wältab edasi.

Tellimise hind kättesaamisega aastas 10 r. — l.
6 kuu eest 6 r. 3 kuu eest 3 r. — l. Toime-
tusest ära wites: aastas 8 rubla, 6 kuu eest
4 r. 50 l., 3 kuu eest 2 r. 50 l. Ilmub iga laupäew.
Adressi muutmise eest 30 kop. Adressi muutmisel ja
tellimise uuendamisel palume senist adressi nr. teatada.

Toimetuse ja talituse:

Sarju ja Kükli uulitsa nurgal nr. 46/15
Tallinnas, „Leaduse“ raamatulaupluses.

Ilmušid: „Mis on demokraatiline wabariik?“ Hind 20 kop. „Kohalik omawalitsus demokraatlistel
alustel.“ Hind 20 kop. □ Ilmumisel: — „Wilmane werine tšaar Wenemaa troonil.“ —

Tarwitamata jäänud kirjastööd häwitatakse ära, kui artikli tagasisaamiseks juure lisatud ei ole. Ruumi-
puudusel ajakirjas kirjastusteid ei anta; wastuse saamiseks lisatagu postmark eht postkaart ligi.

Paberi ja trükitöö hindade tõusmise tagajärjel on „Meie Matsi“ ühiku numri hinnaks tulewast nädalast
peale 25 kop. Nendele tellijatele, kelle tellimiseaeg weel lõppenud ei ole, saadame lehte senise hinnaga edasi.

Wastutaw toimetaja Juhon Jaanson.

M. Schilleri trüki. Tallinnas.

Wäljaandja „Leaduse“ kirjastus.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR